

KESZTHELYI SALÁTA

*„Napot keresgélünk az égen,
mi lobogunk érte cserében. –
Sűrű növények raja lépked
járunk vele ezer vidéket,
Fáradt fejünk fatörzsre bágyad,
cirógatják a könnyű ágak.
Az idő, mint hulló levélke
homlokunkra ernyedten ér le.”*

(Keszthelyi Zoltán)

A TARTALOMBÓL

•	<i>Keszthely bemutatkozik</i>
•	<i>Barangolás a városban</i>
•	<i>A város története</i>
•	<i>Természeti környezet</i>
•	<i>Fenekpuszta</i>
•	<i>Híres Keszthelyiek</i>
•	<i>Versek, dalok</i>
•	<i>A főhadiszállás</i>
•	<i>Térkép</i>

Készült a Vasutas Természetjáró Szövetség LIII: Országos Találkozója alkalmából.

Összeállította: Bartók Julianna (MVSC)

KESZTHELY BEMUTATKOZIK

A város fekvése, megközelítése

A nyugat-balatoni régió sajátos helyet foglal el Magyarország térképén. Turisztikai szempontból egy olyan régió része - a Balatoné - amely fontos desztináció mind a belföldi, mind a külföldi turisták számára. Éghajlati szempontból klímája kellemes, talán az ország leginkább kiszámítható éghajlati adottságaival rendelkezik, rendkívül ritka a váratlan, szeszélyes időváltozás. A térség domborzatát tekintve azt is mondhatjuk, hogy a kis Magyarországon járunk, hiszen a turista találkozhat itt kisebb hegyekkel, lankás dombokkal, messze elnyúló sík vidékkel, folyókkal, tavakkal. Mivel a Nyugat-Balaton régióban ennyi kellemes élmény gyűlt össze, megközelítése is egyszerű és gyors, hiszen a közlekedési útvonalak is oda vezetnek, ahol minden kedvére valót megtalál a kíváncsi érdeklődő.

A város földrajzi helyzete

Keszthely Közép-Európa legnagyobb tava, a Balaton északnyugati végén található. A tó mentén az egyetlen igazi városi és gazdag kulturális hagyományokkal rendelkező település, ezért méltán nevezik a Balaton fővárosának. Környéke kiválóan alkalmas emberi megtelepedésre, hisz éghajlata a Földközi tenger közelsége miatt kiegyensúlyozottabb, az erdők bővelkedtek vadban, a Balaton halban gazdag volt és a föld termékeny. A Balaton három természetes átkelőhelye Tihany, Fenékpusztá, Balatonhídvég

BARANGOLÁS VÁROSBAN

Keszthelynek a középkorban két központja volt, a mai Fő tér és a kastély környéke, a látnivalók többsége ma is e két helyen és az őket összekötő sétálóutcában láthatók. A városnézést kezdjük a Fő téren. Itt található a Városháza, benne a Polgármesteri Hivatal, amelynek alapjai 18. századiak, mai formájában copf stílusú. A tér meghatározó épülete a ferences rendi kolostor és temploma, amely a törökkorban végtárhelyként szolgált, szentélyében láthatók hazánk legnagyobb felületű gótikus falfestményei. A tornyot az 1880-as években építették hozzá, de a rózsablak eredeti.

A templom előtt a millennium évében állították fel az alapító Lackfi István nádor lovas szobrát. A tér keleti végén áll az 1770-ben emelt Szentháromság szobor. A Fő térről nyílik a Kossuth utca északi szakasza, amely ma sétáló utca, számos vendéglátóhellyel és üzlettel. A gyalogos övezet épületeinek többsége még a múlt század második felében épült. A Kossuth u. 28. homlokzatán a városcímer jelzi, hogy ez volt a régi városháza. Ma a Goldmark K. Művelődési Központnak és a TOURINFORM Irodának ad otthont. A 22. szám a Pethő vagy Goldmark ház, középkori alapokra épült a 18. században. Itt született 1830-ban a híres zeneszerző. Az árkádos barokk épület udvarán látható a többször átépített, eklektikus stílusú zsinagóga.

KESZTHELYI SALÁTA

A sétáló utca folytatása a Kastély utca, amely a Festetics kastély főbejáratához vezet. Valaha itt éltek az uradalom alkalmazottai. Az utca képét ezek a paraszt barokk épületek határozzák meg. Ebbe a miliőbe jól illeszkedik az 5. szám udvarán kialakított Párizsi udvar.

A Festetics kastélyt 1745-ben kezdték építeni, mai formáját 1884 és 1887 között nyerte el. A 101 helyiséges épület ma múzeum és konferencia központ. Legértékesebb helyisége az 1799-1801 között épült könyvtárterem, amelynek bútorzata eredeti, könyvvállománya 86.000 kötet. 16 terem mutatja be a 18-19. századi főúri életmódot, de itt tekinthetők meg a Magyar nemzeti Múzeum legszebb díszfegyverei és a híres Windischgraetz trófea-gyűjtemény is. A tükörterem az idegenforgalmi szezonban naponta ad otthont koncerteknek. A kastély bejárata előtt látható a család leghíresebb tagjának Festetics Györgynek (1755-1819) a szobra. Az eredetileg 42 hektáros park természetvédelmi terület, francia kertből és számos faritkaságot tartalmazó angolparkból áll.

A sétálóutcán és környékén kívül is számos látnivaló van a városban. A Georgikon u. 20. szám alatt található a Festetics György által 1797-ben alapított Georgikon, Európa első felsőfokú mezőgazdasági tanintézetének eredeti épülete, amely ma szálloda. A hozzá tartozó tanintézeti major ad otthont a Georgikon Majormúzeumnak, amelyben a magyar agrár felsőoktatás történetén kívül gabonatermesztési, szőlészeti-borászati és kocsí kiállítás látható bognár- és kovács műhellyel. Impozáns látvány a működőképes gőzeke

A Fő tér északkeleti végéről induló Bem utcáról nyílik a piac felső bejárata, amelyet különösen szerdán és szombaton, a heti piac napjain érdemes meglátogatni. A piac alsó bejáratánál, a Rákóczi utca is bevásárlóközponttá vált az utóbbi években. Ugyancsak a Bem és Rákóczi utcákat köti össze a város egyik legszebb modern épülete, a Fórum üzletház. A Kossuth utca déli részén áll a Balatoni Múzeum arányos neobarokk épülete, amelyben az emeleti állandó kiállításban a Balaton kialakulásával, növény- és állatvilágával, környékének történeti emlékeivel ismerkedhetnek meg a látogatók. A földszinten van a római- és középkori kőtár valamint a híres festő, Halápy János emlékszobája. A Fő térről indul a Balaton partra vezető Erzsébet királyné útja, amelynek villái a 20. század elején épültek. Vele határos a város legnagyobb zöldfelülete a Helikon park. Itt található az 1817-1819 között megrendezett Helikon Ünnepek emlékére emelt Helikon emlékmű, amely a város egyik jelképévé vált.

A Balaton parton egyedülálló módon megmaradt a 19. század végén épített Hullám és Balaton Szálló. A Városi strandon a Sziget-fürdő máig őrzi a régi építmény körvonalait. A mélyen a vízbe nyúló móló nemcsak a menetrend szerint közlekedő hajók fogadását biztosítja, de kedvelt horgászóhely is. A Balaton part hagyományos rendezvénye a július végi borutca, a Balaton környéki borok kulturális műsorokkal fűszerezett bemutatója. Az 1971-ben épült Helikon szálló a város legnagyobb szállodája. A város déli részén található a Helikon strand, keleti részén pedig a Libás

A VÁROS TÖRTÉNETE

Őskor

Az átmeneti kőkor egykori településeit ma feltehetően víz borítja, de Kr.e. 6000 tájától, az újkőkortól kezdődően leletek, telepjelenségek és temetkezések sora bizonyítja az ember jelenlétét. A város területéről több mint 80 régészeti lelőhely ismert. Számos régészeti különlegességgel büszkélkedhetünk: az újkőkor középső szakaszát a Dunántúl nagy részén a vonaldíszes kerámia kultúrájának keszthelyi csoportja alkotja; a középső rézkorból egy 50 m hosszú, kultikus rendeltetésű épületet ismerünk, amelyben egy egyedülálló csigakürtöt találtak; a rézkor végi kosztolácsi kultúra egyetlen magyarországi urnásírja Fenékpusztán került elő. A későbronzkori halomsíros kultúra kőkamrás sírjait a város keleti szélén tárták fel (ld. a képet), az itt talált bronzkardot Boiu-Keszthely típusnak nevezi a kutatás. Az őskor utolsó szakaszában jelent meg területünkön az első név szerint ismert nép: a kelta.

A római kor

Kr.e. 15-ben érte el a Dunántúlt a római hódítás. A helyi kelta népesség gyorsan romanizálódott, vagyis átvette a római szokásokat. Ebben szerepet játszott, hogy az Adriát és a Dunakönyököt összekötő fontos távolsági- és hadiút mentén itt már az 1. században létesült egy település, amelyen itáliai kereskedők is éltek. Környékünkön több villagazdaság is működött. Vidékünket többször elérte a barbárok támadása. A késői császárkorban sűrűn lakottá vált területünk. Nemcsak a helyi lakosság, hanem elsősorban Észak-Itália védelmére épült fel a 4. század közepén, a fenékpusztai földnyelven Pannonia provincia egyik legnagyobb erődítménye. A csaknem 400x400 m-es alapterületű, 44 kerek torony által védett erőd falai 2.6 m vastagok voltak. A hatalmas erődöt többször is támadás érte, de minden pusztulás után újjáépítették. Ezért a lakosság egy része a népvándorláskorban is helyben maradt.

A népvándorláskor

A népvándorláskorban, 430-tól először a hunoké lett a Dunántúl, Keszthelyről két gazdag temetkezésüket is ismerjük. 456-ban a keleti gótok jelentek meg itt, Thiudimer király Nagy Theoderik apja székhelye a fenéki erődben volt. Temetőjükől több torzított koponya került elő. 535 után a langobardok megszállták környékünket is, majd Itáliába vonulásuk után, 568-tól az avar birodalom része lett vidékünk. A helyi őslakosok mellé germán és bizánci zsoldosokat és kézműveseket telepítettek az avarok, így egy sajátos műveltség jött létre, amit Keszthely kultúrájának nevezett el a kutatás. Részt vettek az avarok hadjárataiban, ezért nagyon gazdagok a sírjaik. (ld. a képet) Bár a 630-as évektől maguk az avarok is megtelepedtek itt, ez a népesség két évszázadon át meg tudta őrizni keresztény hitét és kulturális önállóságát.

Keszthely kialakulása

A 9. század elején felbomlott az avar birodalom, és a Dunántúl a Karoling birodalom része lett. A környék hatalmi és közigazgatási központja áthelyeződött Zalavárra, ahol a szláv Pribina kiépítette grófságának központját (Mosaburg) A fenéki erőd azonban továbbra is lakott volt, 900 táján a honfoglaló magyarok pusztították el véglegesen. A magyar köznép csak a 10. század végén telepedett le itt, de a folyamatosságot jelzi, hogy Keszthely neve a szláv "kostel" közvetítésével a latin "castellum"-ból származik. A mai Keszthely területén először több települési góc jött létre, amelynek házai elszórtan, nagy távolságra helyezkedtek el egymástól. Rövidesen megépültek az első templomok is. A Várkertben láthatók a Szt. Lőrinc kápolna alapfalai. Ez egy rotunda (körtemplom) volt, amit a 11-12. században emeltek, majd a 13. században egy négyszögletes hajóval bővítették

A XIII. század

Keszthely 1247-ben szerepel első ízben írott forrásban, a veszprémi káptalan oklevelében. (ld. a képet) Ez megemlíti a Szt. Márton plébánia-templomot, a kastély előtti szökőkút helyén, és a Szt. Lőrinc kápolnát. Nemcsak a kastély és a Fő tér körzetében alakult ki falumag, de a mai Szt. Miklós temető területén is, ahol még a XIII. század folyamán felépült Keszthely harmadik temploma. Keszthely királyi birtok volt, de 1291 előtt a Marcali család szerezte meg. Ezt követően alakult ki a település új rendje. A hosszan elnyúló egy utcás faluban az észak-dél irányú fő út mentén mérték ki a jobbágyok belső telkeit. Az élénkülő kereskedelemnek is köszönhetően folyamatosan gazdagodott a település, amelynek lakossága is növekedett. 1332-37 között a keszthelyi plébános 100 dénárt fizetett pápai tizedként, ami a környéken a legmagasabb összeg volt.

A XIV. század

A XIV. század közepén az ország egyik legtekintélyesebb bárója, Lackfi II. István nádor szerezte meg Keszthelyt. Birtoklása idején felgyorsult a település fejlődése. A gazdagság bizonyítéka, hogy 1368 táján betelepítette a ferenceseket, egy kolduló rend szerzetesait. Templomuk és kolostoruk a Szt. Lőrinc kápolna elbontását követően a Fő téren épült fel. Az összeesküvéssel vádolt Lackfi Istvánt 1397-ben Zsigmond király kivégeztette. Földi maradványait a ferences templom szentélyében helyezték örök nyugalomra. Sírköve (képünk) ma a szentély falában látható. A település Nagy Lajos királytól országos vásár tartásának jogát nyerte el, ami a városiasodás egyértelmű jele. 1403-tól következetesen oppidumnak, vagyis mezővárosnak nevezik az oklevelek Keszthelyt.

A XV. század

Zsigmond király többször elzalogosította Keszthelyt, majd 1427-ben Gersei Pethő János fiai László és Péter kapták meg a Rezi váruralommal együtt. A Pethők és leszármazottaik csaknem három évszázadon át maradtak Keszthely birtokosai. (kép: a Pethő család címere) A nagy kiterjedésű család tagjai nem csak a mai kastély helyén rendelkeztek földesúri kúriával, de több családtag épített magának házat a városban. A 16. század elejéről már a gazdagabb polgárok, kereskedők és iparosok kőházait is említik. Keszthely továbbra is egy utcából állt, de ennek hossza immár meghaladta a 2 km-t. A gazdag települést többször megtámadták és kifosztották a környékbeli földesurak. A töretlen fejlődést 1532-t követően a törökök megjelenése szakította meg.

A törökök

1552 táján elmenekültek a ferencesek. Kolostorukban katonaságot állomásoztattak a Pethők. Szigetvár eleste után (1566) a Balaton lett a hódoltsági terület határa. Ekkor alakították át végvárrá a kolostort és templomot. A képen G. Turco hadmérnök 1570 körül készített felmérése látható. A várat többször megostromolták a törökök, de elfoglalni nem tudták. A város külső képe is teljesen átalakult. A város déli fele elnéptelenedett, a lakosság a Fő tér és a mai sétáló utca környékén zsúfolódott össze. Ekkor alakultak ki a Kossuth és a Deák u. közötti kis mellékutcák. A 17. században a belvárost is sánccal és árokkal vették körbe. Az élénk határ menti kereskedelemnek köszönhetően a város népessége nem csökkent. A legészakibb városrész. □ Polgár város későbbi nevén Kiskeszthely – önálló lett, és adót fizetett a törököknek. A környék falvai elnéptelenedtek.

Keszthely és a Festeticsek

1690-ben Kanizsa visszafoglalásával vidékünkön is véget ért a törökök. A Rákóczi szabadságharcban (1703-11) a keszthelyi végvár már nem játszott katonai szerepet, mert a védműveket nagy részét lerombolták. A 18. század elején számosan, főleg a Pethők leányági öröksei osztoztak a városon. Az ő részeit felvásárolva lett Festetics Kristóf 1739-ben Keszthely kizárólagos birtokosa. 1745-ben kezdte meg a barokk kastély építését, és hatalmas birtokainak igazgatási központját is ide helyezte. Az építkezések, és a birtokigazgatás számos munkahelyet teremtett. Keszthely a Nyugat-Dunántúl második legnépesebb települése lett. 1772-ben 12 céhbe tömörülve 215 önálló iparost írtak össze a városban. Kép: a város pecsétje 1781-ből.

A XVIII. század

A végvári idők szabadságjogaihoz ragaszkodó lakosok és a Festeticsek között számos konfliktus tört ki, amelyekből mindig a keszthelyiek kerültek ki vesztesen. A konfliktusok ellenére sokat köszönhet Keszthely a Festeticseknek, hisz Kristóf 1759-ben kórházat, Pál, aki 1772-ben grófi rangra emelkedett pedig gimnáziumot alapított a városban. A település térbeli kiterjedése csak lassan nőtt, mert az 1710-től itt tartózkodó katonaság elszállásolási terheitől menekülve sok polgár költözött ki a törökök korbán elnéptelenedett falvak Keszthelyhez csatolt területén lévő szőlőhegyekre. Ezt mutatja az 1769-ben készült várostérkép (ld. a képet), amelyen a jelentősebb épületeket számmal jelölték. Ezek, akárcsak a tehető kereskedők és iparosok házai már kőből épültek, és elvéve már emeletesek voltak.

A XIX. század

A szabadságharc leverése után a katonai megszállás rövid ideig tartott. A város gazdasági fejlődése mégis stagnált. Igazi változások különösen a kultúra területén figyelhetők meg: 1862-ben közház épült (ld. a képet), 1865-ben Keszthelyen nyílt meg az ország első Gazdasági Tanintézete, 1872-ben kezdődött meg a tanítás a Polgári Leányiskola emeletes épületében, 1882-ben pedig az Irgalmas nővérek zárdájában. 1892-ben a

főgimnáziummá szervezett gimnázium, 1897-ben pedig a Gazdasági Tanintézet költözött új épületbe. 1898-ban megalakult a megye és a Balaton vidék első múzeuma, a Balatoni Múzeum Egyesület. Számos

társadalmi szervezet működött a nagyközséggé vizsgázó Keszthelyen, a legjelentősebb az Ipartestület és a Társaskör (kaszinó) volt. A város fejlődésének meghatározó személyisége volt Reischl Vencel városbíró (1861-1893)

A XX. század

A 20. század elején, az első világháborúig töretlen volt az idegenforgalom látványos fejlődése. Ebben szerepet játszott, hogy a hévízi termáltó környéke még nem épült ki, és a hévízi vendégek többsége Keszthelyen szállt meg. Új szállodák és vendéglők nyitották meg kapuikat, új villaépületek épültek, de a polgárok többsége foglalkozott szobakiadással. A Fő tér is megváltozott, sétatérre alakították, 1902-ben felavatták Festetics György szobrát, majd elkészült az "Uránia" színház, az első mozi. A város megközelítését segítette, hogy 1903-ban elkészült a Keszthely-Tapolca vasútvonal. Az állomásépületet ekkor helyezték át a mai helyére. Közeli rövidesen felépült a város egyik legszebb szecessziós épülete, a "Resti" (ld. a képet), amit a '80-as években sajnos lebontottak.

A világháborút és a Trianoni békeszerződést követő, az országot sújtó gazdasági válság csak rövid ideig érezte hatását Keszthelyen. A Helikoni Ünnepeknek megkésett centenáriumi rendezvényén avatták fel a parkban a Helikon emlékművet, ami a város egyik jelképévé lett. A nemzetközi hírű fürdőhelyek többsége az utódállamok területére került, így a hazai vendégek számára felértékelődött a Balaton. Keszthelyen számos új középület, iskola, posta, magán kórház, templom – létesült, és részben a kastély mellett lebontott istálló (ld. a képet) anyagából, állami segítséggel felépült a Balatoni Múzeum neobarokk épülete. A város keleti és déli részén újabb területeket parcelláztak, ahol rövidesen megindult a modern nyaralók építése. Az egybeépült Keszthely és Kiskeszthely 1925-ben végre egyesült.

Keszthely lakossága az 1881 és 1941 közötti hat évtized alatt megduplázódott, 6000-ról 12000 főre növekedett. A II. világháború kitérését követően az idegenforgalom érhetően erősen visszaesett. Sok keszthelyi fiatal lelte halálát a keleti fronton. 1944. augusztusától többször érte bombatámadás a várost, emberéletet követelve és a házakban kárt okozva. 1944-45 fordulóján hónapokig állt a front a Balaton déli partján. Nagy veszteség érte a várost és a magyar kultúrát, amikor 1945 március végén, a zalaegerszegi állomáson bombatalát érte a Balatoni Múzeum és a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum anyagát szállító szerelvényt. A várost 1945. március 30-án ürtették ki a magyar és német csapatok. Az ostrom során találat érte a Fő téri templomot, és megsérült az 1509-ben öntött harang is.

A front elvonulása után kifosztották a kastélyt, de a befalazott könyvtár egyedülálló anyaga szerencsére megmaradt. Az élet viszonylag gyorsan konszolidálódott, de a demokratikus átalakulást 1948-ban a kommunista diktatúra követte. Még Festetics György szobrát is eltávolították, helyére szovjet hősi emlékmű került. A Hungária Szálló pártház lett (ld. a képet). Az 1950-es közigazgatási reform következtében Keszthely és környéke átkerült Veszprém megyéhez. 1954-ben visszakapta Keszthely az 1871-ben elveszített városi rangját, de a reakciónak minősített település fejlesztésére alig jutott pénz. A lakosság lelkesen csatlakozott 1956-ban a forradalomhoz, és az országban egyedülként Keszthelyen emléket állítottak az elesett hősöknek.

A város hátrányos helyzetének köszönhetően a belváros megőrizte eredeti hangulatát, csak egy-két "sebet ejtettek" rajta. A Kádár-korszak konszolidációját követően Keszthely is fejlődésnek indult. A népességszám megduplázódott a világháború előttihez képest. Új családi házas övezetek és lakótelepek létesültek (ld. a képet). Hozzájuk kapcsolódóan pedig közintézmények és üzletek épültek. Megjelent a városban az ipar, elsősorban a könnyűipar. 1979-ben Keszthely visszakertült Zala megyéhez. A '60-as évektől külföldről is egyre több vendég érkezett, a dinamikus növekedő idegenforgalom kiszolgálására új szállodák, vállalati üdülők épültek. A legjelentősebb a Balaton parton a Hotel Helikon (1971). A kulturális kínálatot, a látványokat bővítette, hogy a Festetics kastélyt eredeti pompájában állították helyre.

A rendszerváltás

1990-ben Keszthelyen is megtörtént a rendszerváltás. Létrejött az önkormányzat. A város életét a 18 tagú választott képviselő-testület élén a polgármester irányítja. A társadalmi és a kulturális életben egyre komolyabb szerephez jutnak a civil szervezetek. A gazdasági rendszerváltás az állami vállalatok felszámolásával, számos munkahely megszűnésével járt együtt. A város gazdasága szinte egyoldalúvá vált, a lakosság többsége valamilyen formában az idegenforgalomhoz kapcsolódó területen tevékenykedik. A tömegturizmus visszaszorult, a vállalati üdülők többsége

szállodává alakult. Egyéni kezdeményezésnek, a magántőke befektetései-nek köszönhetően számos kisvállalkozás létesült, a kereskedelem fellendült, és a belvárosi épületek többsége is megújult.

Az utóbbi évtized

A városvezetés célja a lakossági igények minél magasabb szintű kiszolgálása mellett az idegenforgalom, ezen belül a minőségi turizmus fejlődésének segítése. 1992 óta két évenként újra megrendezésre kerül a "Helikon", amelyen az egész Dunántúlról csaknem 4000 diák mutatja be művészeti tudását. A Balaton Fesztivál az előszezonban kínál kulturális élményt az idelátogatóknak. Nemes burkolóanyagokból megépült a sétáló utca, új épületet kapott a Fejér György Városi Könyvtár (ld. a képet), 2000-ben megnyílt a Balaton Színház és Kongresszusi Központ. Eredeti formáját nyerte vissza a szigetfürdő, kereskedelmi vitorlaskikötő épült a "Libáson". A közeljövőben indul az uszoda építése és egy ötszintes szálloda beruházása. Keszthely jó úton halad, hogy megfeleljen a "Balaton fővárosa" címnek.

TERMÉSZETI KÖRNYEZET

A terület többször borította tenger, így a földtörténeti ókor és középkor elején. Ez utóbbi üledéke a Keszthelyi-hegység túlnyomó többségét alkotó dolomit, ami sokkal később, - a pleisztocén korban - mintegy 2 millió évvel ezelőtt emelkedett ki környezetéből. Közben azonban a középső kréta és a miocén korban sivatagos volt ez a táj, illetve a felső kréta időszakban a nedvesebbé vált éghajlat hatására mocsárrá alakult a sivatag. A pliocén korban - 5,5-1,8 millió évvel ezelőtt - a Pannon-tenger borította területünket, amelynek üledéke a Keszthelyi hegység nyugati peremén található csillámos, lemezes homokkő, majd az időszak végén vulkáni tevékenység következtében létrejöttek a Balaton felvidék látványát meghatározó bazalthegyek. A Keszthelyi-hegység felszínén észak-dél irányú mozgások nyomán törések keletkeztek. Ezek mentén alakultak ki azok a völgyek, amelyek oly változatosá teszik a hegységget. Egykor majdnem teljes egészében erdő borította. Az emberi tevékenység azonban jelentős változásokat eredményezett. A domboldalakon ma többnyire szőlőket találunk. A megmaradt erdők zömét cser és kocsánytalan tölgy alkotja. A kiirtott fák helyére, a száraz dolomittalajra utólag telepítették az eredeti növénytakaróra kedvezőtlenül ható feketefenyőt. A jövőben területét már nem növelik.

A Balaton tava környezetéhez viszonyítva nagyon fiatal képződmény, az utolsó jégkor végén, alig 20.000 éve keletkezett. A ma 595 km² területű, 1,8 km³ térfogatú tó középvízállása 104,5 m Adria feletti magasságban van. 1863 előtt a vízszint magassága az éghajlat függvénye volt. A kezdeti magas vízállás idején területe elérhette a 900-950 km²-t, az átmeneti kókor (Kr. e. 12.000-6.000) végére viszont a meleg, csapadékszegény időjárás hatására még a nyílt víztükrör is eltűnhetett, a tó medencéje nádas mocsárrá változott. A későbbi korokban nem mutatható ki ilyen nagyrányú vízszintingadozás. Régészeti adatok bizonyítják, hogy a római kor első felében és a késő népvándorláskorban alacsony vízállással számolhatunk, míg a XIII. században elkezdődött klímaváltozás következtében az éghajlat hűvösebb és csapadékosabb lett, így a vízszint fokozatosan emelkedett. A török korban, - az ún. európai kis jégkor idején - a mainál már lényegesen magasabb volt a víz szintje. Az 1783-ban kiadott I. katonai felmérés is 108 m Adria feletti magasságra utal. A XIX. század elején megkezdett vízrendezési munkálatok, majd az 1830-as évek tartós szárazsága következtében a század közepére a mainál alacsonyabb vízszint alakult ki. Ez tette lehetővé, hogy 1839-ben a fenékpusztai földnyelv végén megépítsék a hidat, amely Zala és Somogy megyét kötötte össze. A Balaton idegenforgalma szempontjából oly fontos Déli vasút (1861) biztonsága érdekében 1863-ban készült el a Sió-zsilip, azóta állandósult a vízszint.

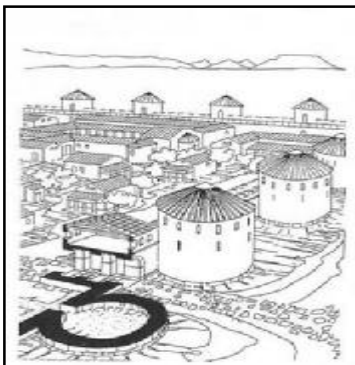
Keszthely és környéke emberi megtelepedésre kiválóan alkalmas, hisz éghajlata a Földközi-tenger közelsége miatt kiegyensúlyozottabb, az erdők vadakban bővelkedtek, a Balaton halban gazdag és a föld termékeny. De ki kell emelnünk azt is, hogy a Balaton három természetes átkelőhelye - Tihany Fenékpusztja, Balatonhídvég - közül a fenékpusztai itt található, így az itt lakók életében mindig fontos szerepet játszott a

kereskedelem is. Ezzel magyarázható, hogy területünk a kezdetektől fogva, folyamatosan lakott volt

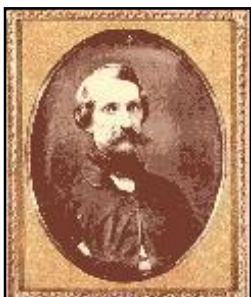
FENÉKPUSZTA

A legutóbbi felmérések szerint 377 X 358 m-es négyszög alaprajzú volt, amit a külső oldalán 44 kerek torony védett. A hosszanti falak nem teljesen derekszögben csatlakoztak egymáshoz, a külső falfelület valószínűleg magasabb volt 5 méternél. A tornyok 20 méterenként követték egymást, csak a falsíkok közepén elhelyezkedő kapuknál kerültek egymáshoz közel, a kapu két oldalára. Ismerjük az északi, a déli és a nyugati kaput. Valószínű, hogy lehetett a keleti oldalon is, de azt a késő középkorban a Balaton elmosta, A tornyok az eddigi adatok alapján nem voltak azonos méretűek. Az erőd belsőre vonatkozó ismeretek eléggé hiányosak. Eddig 22 kőépületet ismerünk. Az erőd felszígen épült, amit három oldalról a Balaton vize védett, csak északról lehetett könnyen megközelíteni. Ezt az építők úgy nehezítették meg, hogy az északi erődfa előtt a közvetlenül egy 8 m széles, 4 m mély árkot ástak, illetve kelet-nyugati irányban teljes szélességében sáncsal és árokkal átvágták a felszíget kb. 800 m-re az erődtől. Az erőd rendeltetését illetően két feltételezés is szerepelt. Az egyik szerint a fenékpusztai erőd egy császári latifundium birtokközpontja volt, a másik szerint tisztán katonai funkciója lehetett. Az első feltételezést erősíti, hogy az erődben nagy mennyiségű szénült gabonát és rengeteg kézművesipari és mezőgazdasági eszközt találtak. Aquincumot az anyaországgal, Itáliával összekötő legrövidebb út a mai Székesfehérvár, Veszprém, Tapolca érintésével jutott el Keszthelyig, ahol Fenékpusztánál kelt át az út a mainál nagyobb Balaton vizén. A fontos út biztosítására veteránokat, kiszolgált katonákat telepítettek Keszthely területére. Valószínű, hogy a népességnövekedés kapcsolatban állt a terület legnagyobb objektumának a római erődnek a megépítésével. A helyén már korábban is állt egy település, melynek maradványait több

helyen is megtalálták. Az V. század legelső éveiben Róma kivonta csapatait és államigazgatási rendszerét Pannónia Drávától északra eső területeiről. A fenékpusztai erőd lakói nem menekültek el, életük az V. század derekáig zavartalan volt, bár a vidék 433-tól a hun birodalomhoz tartozott. Attila halála után (456) germán törzsek uralma alá került a régió.

HÍRES KESZTHELYIEK

Asbóth Sándor
mérnök, honvédtiszt
1811-1868

Keszthelyen született, apja A. János, mezőgazdász. Selmechányán tanult, mérnök lett. 1848-ban mérnökkari tiszt, később Kossuth szárnysegédje. A szabadságharc bukása után Amerikában emigrált, előbb mérnökként dolgozott, 1861-65 között Lincoln hadseregében tábornok. Florida és Kentucky katonai parancsnoka.

1866 után az USA nagykövete Uruguayban és Argentínában. Buenos Airesben halt meg. Keszthelyi szülőházán emléktábla.

Básti Lajos
Színművész
1911-1977

Keszthelyen született. Családi neve Berger volt, első szerepeit még e néven játszotta. Az elemi iskolát és a gimnáziumot szülővárosában végezte, 1930-ban érettségizett. 1935-ben a Színművészeti Főiskolán szerzett diplomát. Budapesten

bekövetkezett haláláig egyik legnépszerűbb színészünk volt. Szirána címmel

1942-ben novelláit, tárcáit gyűjtötte kötetbe, 1943-ban Szerelmes antológia címmel verses összeállítást szerkesztett, 1962-ben Az ember tragédiája Ádám szereplésével kapcsolatos gondolatait adta ki, Mire gondolsz Ádám? című tanulmánykötetében.

Bulla Béla
földrajztudós, egyetemi tanár 1906-1962

Keszthelyen született, ugyanitt végezte elemi és középiskolai tanulmányait. A budapesti egyetem az Eötvös-kollégium tagjaként földrajz-történelem szakot végzett, 1929-től egyetemi oktató, 1944-től egyetemi tanár, 1946-49 közt, majd 1954-től a MTA tagja. A magyar negyedkor-kutatás, a klimatikus morfológiai irányzat megteremtője, nagyhatású oktató, tankönyvíró. Jelentős műve: Magyarország természeti földrajza. Bp.

1962. Budapesten halt meg. 1981-ben, születésének 75. évfordulóján Keszthelyen emlékünnepeken méltatták munkásságát, szülőházára emléktáblát helyeztek, a Balatoni Múzeumban életének emlékeiből kiállítást rendeztek.

Csány László
(Csány, 1790- Pest,
1849.10.10)

Politikus, közlekedésügyi miniszter, Zala megyei földbirtokos. Az 1840-es években Zala vármegyében Deák mellett az ellenzéki mozgalom vezére, a védegyeleti mozgalom harcosa. A szabadságharc idején Kossuth odaadó híveként a legkritikusabb helyekre küldték. Június 2-től Zala, Somogy, Baranya, Tolna és a Jelasics ellen küzdő dunántúli sereg fő kormánybiztosa. Megszervezte a nemzetőrség és népfelkelés fegyverbe állítását, kiképzését, utánpótlását. 1849. május 2-től közlekedési miniszter a Szemere-kormányban. A világiosi fegyverletétel után a haditörvényszéki tárgyalás során szilárdan kitartott meggyőződése mellett. Haynau Pesten felakasztotta.

Csik Ferenc
olimpiai bajnok
1913-1945

Kaposváron született, de a keszthelyi gimnázium növendékeként érettségizett. Orvos lett, az 1936-os berlini olimpián a 100 m-es gyorsúszás bajnoka. 1933 és 1938 között számos magyar és nemzetközi bajnokságot nyert 100, 200 és 300 méteres távon. Orvosi hivatásának teljesítése közben Sopronban bombatalat érte, sírja a keszthelyi temetőben van.

Darnay-Dornyai Béla

tanár, muzeológus
1887-1965

Keszthelyen született, a budapesti egyetemen tanári diplomát szerzett. Rózsahelyen, Veszprémben, Magyaróváron volt tanár, Budapesten kutató, Salgótarjánban tanár, 1940-1948 között Keszthelyen múzeumigazgató. Több múzeum létrehozását kezdeményezte, foglalkozott geológiával, hidrológiával, botanikával, néprajzzal. Jelentősek útkalauzai. Emlékét működési helyein több tábla őrzi.

Fáber Sándor
tanár, mezőgazdász
1874-1933

Steinben (Szilézia) született, gazdasági tanulmányait Keszthelyen végezte. 1898-1931 között Keszthelyen a Mezőgazdasági Akadémia tanára. A növénytermesztés, a rét- és legelőjavítás szakembere volt, a szőjabab magyarországi meghonosítója, több szakkönyv, tankönyv szerzője. Budapesten halt meg, sírja Keszthelyen. Lakóházán emléktábla van.

Fejér György
történész, egyetemi tanár, kanonok
1766-1854

Keszthelyen született, ott volt gimnazista is. Főúri családoknál volt nevelő, majd Székesfehérváron szemináriumi, Pesten egyetemi teológiai tanár. 1818-tól a győri tankerület főigazgatója. 1824 - a pesti egyetemi könyvtár igazgatója. 1843 - nyugdíjas. Rendkívül sok műfajú író volt (történelem, nevelés, filozófia, teológia, szépirodalom.) Ő alapította a reformkor

fontos tudományos folyóiratát, a Tudományos Gyűjteményt 1817-ben. Legjelentősebb műve 40 kötetes középkori oklevélkiadása (Codex diplomaticus Hungariae 1829-1844) Pesten halt meg. Szülővárosában emléktáblája van, 1993-ban róla neveztek a város könyvtárát is.

Festetics György
nagybirtokos, iskola-alapító
1755-1819

Vas megyében, Ságón született, Bécsben tanult, 1791-ig katonatiszt volt, ettől kezdve keszthelyi központi birtokain gazdálkodott. Bokezuén támogatta a magyar művelődést. Több mű megjelenését tett lehetővé, könyvtárat alapított, Csurgón létrehozta a református kollégiumot, Keszthelyen támogatta a katolikus gimnázium fejlesztését. Megszervezte és fenntartotta a felsőfokú mezőgazdasági

szakoktatás intézményét, a Georgikont, a mai Agrártudományi Egyetem jogelődjét. 1817-től Helikon néven évente két alkalommal irodalmi ünnepségeket szervezett. Keszthelyen halt meg, sírja ugyanott található. Könyvtára eredeti, kastélya utódai által átépített formában ma múzeum parkjában szobra áll, nevét utca viseli.

Goldmark Károly
Zeneszerző
1830-1915

Keszthelyen született, Sopronban kezdett tanulni, pályáját színházi hegedűsként kezdte (Sopron, Buda, Bécs) Közben kamaramuzsikát komponált. Végleg Bécsben telepedett le, de szülőházájával kapcsolta soha nem szakadt meg. 1865-71 között komponálta legnagyobb sikerű operáját, a Sába királynőjét. Operáin kívül szimfóniákat, szimfónikus költeményeket, hegedűversenyeket szerzett. Bécsben halt meg, ott is temették el.

Szülőházán emléktábla van, a keszthelyi kastély parkjában mellszobra áll, az ő nevét viseli Keszthely művelődési központja.

Klempa Sándor
tanár, irodalomtörténész, püspök
1898-1985

Grazban született, történelem, földrajz, német, francia szakos tanári diplomát szerzett. Keszthelyen a premontrei gimnáziumban tanított, jelentős szerepe volt az iskola zenei életének, cserkészcsapatának megszervezésében, irányításában. Sokat foglalkozott irodalomtörténettel, tanulmányainak tárgya főleg a magyar, a német és a spanyol irodalom. A szerzetesrend-

nek működési engedélyének megvonása után a veszprémi egyházmegye kötelékébe lépett, hosszú időn át volt Zalaszentgrót plébánosa. 1957-től veszprémi általános helynök, 1972-ben bázai c. püspökké szentelték. Lemondott az egyházmegye kormányzásáról, de továbbra is megtartotta a zalaszentgróti plébániát. Grazban

Keszthelyi Zoltán
Költő
1909-1974

Keszthelyen született. Budapesten halt meg. Szóvoipari iskolába járt, a gimnáziumot magántanulóként végezte. Előbb hivatalnok, majd újságíró, műveit a Válasz, a Nyugat, a Szép Szó is közölte. 1945 után diplomát szerzett, könyvtáros lett, 1949 után írásaiból élt. Angolból, németből is fordított, 1954-ben és 1958-ban József Attila-díjat kapott. Első verseskötete 1936-ban jelent meg:

Árkon, bokron át. Ezt közel 30 verses, ismeretterjesztő, elbeszélő kötet, mesejáték és regény követte. Válogatott versei: Hitet fogadtam a leírt betűknek. Bp. halt meg, ott is temették el.

Lendl Adolf
Zoológus
1862-1943

Orczyfalván született, tanulmányait a budapesti Tudományegyetemen és Műegyetemen végezte. Tanított mindkét egyetemen, dolgozott a Magyar Nemzeti Múzeum állattárában, alapított tanszerkesztő üzemet, tagja volt különböző expedícióknak. Részt vett a budapesti Állat- és Növénykert újjászervezésében, melynek

1911-1929 között igazgatója volt. 1917-ben lett az Akadémia levelező tagja. Tíz éven át szerkesztette, kiadta a Természet című folyóiratot, volt országgyűlési képviselő is. Tudományos közleményi főleg a pókakkal kapcsolatos. 1932-ben a tudományos élettől is visszavonul, Keszthelyre költözött, ahol a város társadalmának népszerű szereplője volt. Keszthelyen halt meg, lakóházára 1992-ben emléktáblát helyeztek.

Nagy Ignác
író, újságíró
1810-1854

Keszthelyen született, apja Festetics György tisztartója volt. Gimnáziumi tanulmányait különböző városokban végezte, a pesti egyetemen jogot tanult, tisztviselő lett. Hivatali munkája mellett lett népszerű újságíró, az életkép műfajának magyar megteremtője, Budapest első ábrázolói közé tartozott. Sikerét néhány vígjátékával aratta. Pesten halt meg. Szülőházát 1954-ben emléktáblával jelölték meg.

Schwarz Dávid
Feltaláló
1850-1897

Keszthelyen született, Oroszországban, Németországban dolgozott az alumíniumból készült, rácsszerkezetű léghajó megvalósításán. Az 1897-ben megtartott próbaülés annak ellenére igazolta tanulmányának megvalósíthatóságát, hogy az földet éréskor összezúzódott. Özvegye a tervek eladta Zeppelinnek, aki ezeket felhasználva alkotta meg a róla elnevezett léghajót. Keszthelyen emléktáblája van.

Szendrey Júlia
író, Petőfi Sándor felesége
1828-1868

1828. december 29-én született Keszthelyen, Újmajorban. Apja, Szendrey Ignác ez időben a Festetics uradalom tisztartója volt. Hamarosan elkerültek Keszthelyről Erdélybe. Sz. J. 1840-44 között Pesten tanult, 1846-ban ismerkedett meg Petőfivel, 1847-ben feleségül megy hozzá. Férje halála után Horváth Árpád egyetemi tanár felesége lett, 1868. szeptember 6-án Pesten halt meg. Lapokban, folyóiratokban néhány

költeménye, prózai írása és naplójának részletei jelentek meg. Ezeket halála után összegyűjtve adták ki. Keszthelyi szülőházára 1909-ben emléktáblát helyeztet el. A városban utca, iskola is viseli nevét. A Goldmark Károly Művelődési Ház előcsarnokában 1983-ban elhelyezték emléktábláját.

Takács József
író, kiadó
1767-1821

Keszthelyen született, elemi iskoláit ugyanitt, a gimnáziumot Győrben végezte. Papnak készült, de felszentelés előtt kilépett. Festetics György könyvtárosa, majd fiának nevelője lett. Festetics támogatásával indította el Magyar Minerva címmel könyvkiadó vállalkozását. 1800-tól ügyvéd, jószágkormányzó, 1808-tól téti birtokán gazdálkodott, később Győr vármegye főjegyzője lett. 1796-ban kiadott versesköteténél, pedagógiai művénél jelentősebb kiadói, irodalomszervezői tevékenysége. Téten halt meg, birtokán, a Mezőörs melletti Mindszentpusztán temették el. Keszthelyen a kastély falán 1967 óta tábla őrzi emlékét.

Vaszary Kolos
történész, esztergomi érsek
1832-1915

Keszthelyen született, ugyanitt járt iskolába. 1847 - bencés szerzetes, a Ferenc keresztnévet ekkor cseréli Kolosra. 1855 - tanár Komáromban, Pápán, Esztergomban, 1869 - a győri gimnázium igazgatója, a rendház főnöke, 1885 - től pannonhalmi főapát, 1891 - esztergomi érsek, bíboros. 1894-ben az Akadémia igazgatótagja. 1912 - visszavonultan Balatonfüreden élt. Történelmi tankönyvei, értekezései számos kiadásban jelentek meg. Balatonfüreden halt meg, Keszthelyen temették el, nyughelye 1981 óta Esztergomban van.

den élt. Történelmi tankönyvei, értekezései számos kiadásban jelentek meg. Balatonfüreden halt meg, Keszthelyen temették el, nyughelye 1981 óta Esztergomban van.

Belépőárak

Balaton Múzeum (Tel.:83/ 312-351)
diák, nyugdíjas: 200,- Ft
felnőtt: 400,- Ft
családi (2 fel.,2 gyer): 700,- Ft
csoportos felnőtt (8 főtől): 300,- Ft/fő
Nyitva: hétfő kivételével 9-17 h

Georgikon Majormúzeum (Tel.:83/ 311-563)
diák, nyugdíjas: 200,- Ft
felnőtt: 400,- Ft
Nyitva: 10-17 h, vasárnap 10-18 h
Hétfőn zárva!

Helikon Kastélymúzeum (Tel.:83/ 312-190)
diák: 750,- Ft felnőtt: 1.350,- Ft
felnőtt kombinált: 1.700,- Ft
diák kombinált: 850,- Ft
tárlatvezetés magyar: 5.000,- Ft
tárlatvezetés külföldi: 7.000,- Ft
Nyitva:10-17 h, júl., aug. 9-18 h
A jegypénztár 16 h-kor zár

Kocsi Múzeum
diák: 450,- Ft
felnőtt: 650,- Ft
külföldi tárlatvezetés: 3.500,- Ft
magyar tárlatvezetés: 2.500,- Ft
Nyitva:10-17 h, júl-aug. 9-18 h

Babamúzeum (318-855)
felnőtt: 300,- Ft
gyerek, nyugdíjas: 200,- Ft
Nyitva minden nap 10-18 óráig

Csigamúzeum
felnőtt: 300,- Ft
gyerek, nyugdíjas: 200,-Ft
Nyitva minden nap 10-18 óráig

Panoptikum
felnőtt: 300,- Ft
gyerek, nyugdíjas: 200,- Ft
Nyitva minden nap 10-18 óráig

Kínzókamra
felnőtt: 300,- Ft
gyerek 200,- Ft
Nyitva minden nap 10-18 óráig

Ha 3 kiállításra, Babamúzeum-Panoptikum-Csigaparlament egyszerre megveszi a csoport (15 fő felett)
felnőtt: 390,- Ft
gyerek, nyugdíjas: 330,- Ft

Marcipánmúzeum (319-322)
felnőtt: 120 Ft
gyerek, nyugdíjas: 80 Ft

Berzsenyi Dániel

KESZTHELY

Itt, a kék Balaton partja virányain,
Hol minden mosolyog, mint az aranyvilág,
Hol dús búzakarász rengedez a mezőn,
S a halmok koszorús oldalain ragyog
A százféle gyümölcs s a zamatos gerezd;
Itt a keszthelyi zöld parton emelkedik
A csendes Helikon. Jöjjetek, ó szelíd
Áon szűzei, és verjetez itt lakást!
Nézzétek, mi kies sorhegy ölelgeti
A tér telkeit és a vizenyős lapályt;
Itt leltez gyönyörű thessali berkeket,
Bércforrást, susogó völgyeket és homályt.
Gyakran múlatoz itt hínaras öblöken
Nereus, sáskoszorús nymphaleányival;
Gyakran zengeti itt Árion énekét
A hold fénye alatt gerjedező vizen.
S nézzétek, hol ama már feketült falak
Látszatnak, menedékváratok ott vagyon!
Ott vár títeket egy bölcs, s kebelébe zár
Egy nagy férfi, kinek lelke periklesi
Századnak született, s aki virágkorát
Rómának ragyogóbb színre derítené.

[1799-1804 között]

No : A folyónál

A hegyekből folyók futnak,
Egyszer majd kiszáradnak
Gyors életünkben.
Fent a fények, lent az árnyak,
Nyugatról madarak szállnak
Gyors életünkben.

Minden emlék egy kiáltás,
Tűzben vagyok, nincs megállás,
Lent a folyónál, lent a folyónál álmodom.

Napok fordulnak napra,
Segíts egy nehéz pillanatban,
Ha hűvösen ringat a remény!
Az utak nem érnek véget,
A szívemben hordozlak téged,
Ha hűvösen ringat a remény.

A hegyeken át

Az élet azt akarja, hogy soha ne add fel!
Hegyek fölé emeld szemed,
Már nem lehet messze a cél.
Fénylő városokba repít a szél.

A hegyeken át vezet a vágy,
Eljövök én hozzád.
Ölelj még egyszer, az út előtt,

Szeresd az életet, és az élet felemel,
Hogy többé ne veszíts, és győztes leszel.
Már nem lehet messze a cél,
Fénylő városokba repít a szél.

VASUTAS HUMOR

Mottó : Nincsenek régi vasutas viccek egy vasutasnak minden vasutas vicc új

A mozdonyvezető monológja:

Ritka szar nap ez a mai! Reggel borotválkozás közben megvágtam magam, a kávé pocskék volt és a nadrágomra is rácsöpögött, utána elszakítottam a kabátomat, és most látom, hogy a mi vágányunkon rohan felénk a déli gyors...

Masiniszta a kereszteződésnél:

- Kamion nincs, a többi nem ellenfél!

Egy asszony panaszkodik az orvosánál:

- Doktor úr, segítsen rajtam! Nem tudom mit tegyek, ugyanis a férjem állandóan beleszól a vezetésembe.

- Nyugodjon meg, asszonyom, a legtöbb jogosítvánnyal rendelkező férj ezt csinálja, ha a felesége vezet.

- Csakhogy én nem autót vezetek, hanem villamost!

Egy kétmozdonyos vonat halad a puszta közepén, amikor elromlik az egyik mozdony. Gyorsan átkapcsolnak a másikra, és mennek tovább. Nemsokára elromlik a másik mozdony is. Ekkor a vonatvezető hangosbemondón keresztül szól az utasoknak:

- Hölgyeim és uraim, van egy rossz és egy jó hírem. A rossz az, hogy elromlott mind a két mozdonyunk, és emiatt itt kell vesztegelnünk egy jó ideig. A jó hír az, hogy nem repülőgépen ülnek...

A kalauz benyit a fülkébe, és kéri a jegyet. Az utas keresi, keresi, de nem találja.

- Nem baj, uram - mondja a kalauz -, majd később visszajövök.

Mire az utas: - Csak maradjon, kalauz úr, meg kell találnom a jegyet, mert különben nem tudom, hova utazom...

A szőke nő utazik a vonaton. Találkozik a kalauzzal, majd megkérdezi:

- Elnézést, mikor ér ez a vonat Párizsba?

- Hölgyem, ez a vonat csak Nyékládházaig közlekedik!

- Na, légy szíves, légy szíves, légy szíves!!!!!!!!!!!!!!

A csikszeredai állomásra berohan a csiki góbé, de nagyon sietett, mert a vonat már beérkezett az állomásba.

Kérek egy jegyet nagysága!

Hova?

Ide a markomba ne! de siessen mert indul a vonat!

Úl a vonaton két szőke. Amikor odaér hozzájuk a kalauz megszólal az egyik:

-Elnézést, elvisz engem ez a vonat Sopronba?

-Sajnálom hölgyem. Ez a vonat Debrecenbe megy.

Mire a másik szőke:

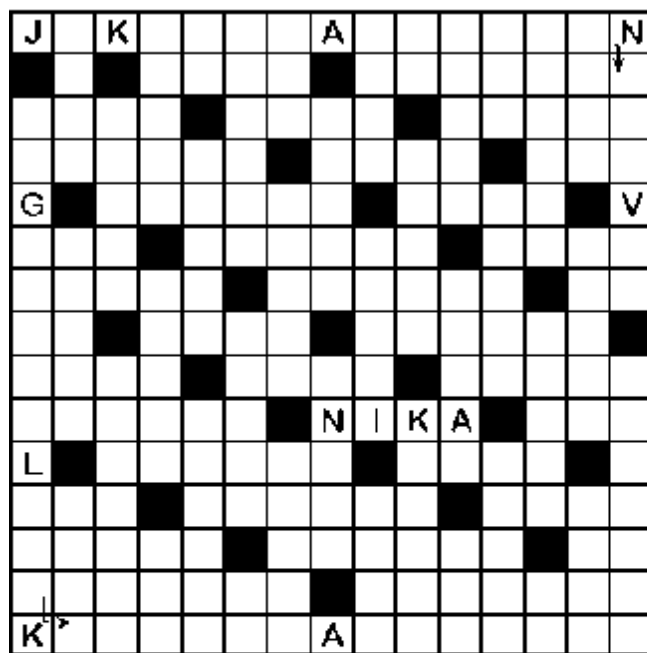
-Jujj de kár, és engem?

Jean, ez a vonat Hatvan felé megy?

- Nem, uram, csak egyfelé.

KERESZTREJTVÉNY

Numizmatikus

TRIODLA, VERMEIL

A kevésbé ismert szavak jelentése:

- EOSZ** A hajnal istennője az ókori görög mitológiában;
ORBI Utat és csillagot jelent; a csillagok közege;
TAIT Hetero társ – főszószó (A győzelem utáni); A hímítő, szorgalmas;
ZIVA A Vangyan-rósa nő neve;
HELL Régi, Hell – a régi, szabados, és a ma is a ma is a ma is;
KERUB A Paradisom, gyakran kőgalléval ábrázolt angyal-óra;
OPATI A Téli, a félének a nő-figura;
TTAN A Szociális és a Szociális (szociális) és a ma is a ma is;
GNOMON Napárnyékos, a ma is a ma is a ma is;
IKERKE Hetero és a ma is a ma is a ma is;
KLITOR Hetero és a ma is a ma is a ma is;
VERMEIL Bevezetői ezüst.

Töltsd ki az alábbi a felsorolt szavakat, betűcsoportok-
 kal. A felsorolásból a kiemelt sorok királyoznak.

„A bőségek egy numizmatikus.” „Há az meg micsoda?” „Egy ember, aki pénzérmekeket gyűjt.”

A példaszóval helyettesítve a rejtvény fő sorában találja meg.

Figyelj! A főszó többi szóval a rövid és a hosszú magánhangzó párokra csak az a-é és az e-é esetében tesszük szigorúan különbséget. A többi magánhangzó párnál a felsorolásban a szavakat mindig a helyesírásuknak megfelelően írjuk le.

Kétszemélyes: AK, AT, DZ, IR, IS, LT, ZÉ

Hárombetűs: CSÍ, DOD, IBU, ENI, GAL, KIL,

MZA, YAM

Négybetűs: ADNA, ALAK, APRÓ, ÁRTÓ, ÁRVA,

KOSZ, GODA, INAS, HHA, ODIN, ÓRÁK, ORRI,

PRÍM, RÉTI, RIKI, TAIT, ZAKÓ, ZIVA

Ötbetűs: AGAMI, ANGIN, BIKOV, BUTIK,

DAKAR, DÁNOK, DANTE, EDGAR, EPEDA, ERIKA,

KORMA, INOYA, IPARI, ITELL, KERUB, KIOSZ,

MÜBLA, OPATI, RADAR, TÁTRA, TITAN, VATTA

Hatbetűs: AKARAT, ÉNEKEI, EFALON,

GNOMON, GYOMOR, IKERKE, KAKADÚ, KLITOR,

KORACI, RADÓFA, RIALTO, RIPORT, TARACK

Hétbetűs: ÁCSOLNI, ARANYOS, HUSZIK,

A FŐHADISZÁLLÁS

KESZTHELYI SALÁTA

